

Justiits- ja Digiministeerium
info@just.ee

Teie 19.12.2024 nr 8-1/8915-1;
JUM/24-1337/-1K
Meie 03.02.2025 nr 1.1-11/5734-2

**Töölasest Euroopa Liidu õiguse
rikkumisest teavitaja kaitse seaduse
täiendamise seaduse (liidu piiravate
meetmete direktiiv) eelnõu**

Austatud proua minister

Kooskõlastame töölasest Euroopa Liidu õiguse rikkumisest teavitaja kaitse seaduse täiendamise seaduse (liidu piiravate meetmete direktiiv) eelnõu (edaspidi *eelnõu*) järgmiste märkustega arvestamisel.

1. Eelnõuga kavandatakse kaks muudatust töölasest Euroopa Liidu õiguse rikkumisest teavitaja kaitse seadusesse. Seletuskirja kohaselt on eelnõu eesmärgiks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1226, mis käsitleb liidu piiravate meetmete rikkumisega seotud kuritegude määratlemist ja nende eest mõistetavaid karistusi, Eesti õigusesse üle võtmine. Eelnõuga võetakse siiski üle ainult üks direktiivi artikkel – artikkel 14. Täiendavalt selgitatakse seletuskirjas, et Eesti õigus on suures osas juba direktiiviga kooskõlas ning direktiivi artikkel 3 võetakse osaliselt üle Riigikogu menetluses oleva karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga (sanktsiooniväärteod) 441 SE. Juhime tähelepanu direktiivi artiklile 5, milles nähakse ette füüsiliste isikute karistused. Artikli 5 lõike 3 punkti e kohaselt peab liikmesriik võtma meetmed tagamaks, et kui direktiivi artikli 3 lõike 1 punktiga e hõlmatud kuritegu hõlmab sõjaliste kaupade ühisesse Euroopa Liidu nimekirja kantud kaupu või määruse (EL) 2021/821 I ja IV lisas loetletud kahesuguse kasutusega kaupu, karistatakse sellise kuriteo eest vangistusega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt viis aastat, olenemata asjaomaste kaupade väärtusest. Palume Justiits- ja Digiministeeriumil hinnata, kas seaduseelnõu 441 SE § 1 punktiga 2 loodava uue kuriteokoosseisu karistusmäär (kuni kolmeaastane vangistus) on kooskõlas direktiivi artikli 5 lõike 3 punktiga e.

2. Eelnõu seletuskirjas viidatakse mitmes kohas Riigikogu menetluses olevale seaduseelnõule 441 SE. Ekslikult märgitakse, et eelnõu number on 411 SE.

3. Seletuskirjale lisatud direktiivi ja riigisisese õiguse vastavustabeli kohaselt ei eelda artiklis 17 sätestatu ülevõtmist. Palume siiski seletuskirja täiendada selgitustega, milline on artikli 17 lõikes 1 viidatud riigisisene süsteem direktiivi artiklites 3 ja 4 osutatud kuritegudega seotud aruandlus-, uurimis- ja kohtumenetluse etappides anonüümitud statistiliste andmete salvestamiseks, koostamiseks ja esitamiseks, et jälgida liidu piiravate meetmete rikkumise

vastu võitlemise meetmete mõjust. Palume täiendada seletuskirja ja nimetada riigiasutus, mis esitab komisjonile iga-aastaselt kuritegude statistikat kajastava aruande (art 17 lg 2).

4. Seletuskirja punktis 6.4. selgitatakse seaduse jõustumise mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele. Liidu piiravate meetmete rikkumise lisamisega Euroopa Liidu õiguse rikkumisest teavitaja kaitse seadus (edaspidi *TÕRK*) § 2 lõike 1 loetellu kaasneb seletuskirja kohaselt järgmine funktsioonide muudatus: „Sanktsioonirikkumisi on kehtiva õiguse kohaselt menetlenud Kaitsepolitseiamet (KAPO), kuid võttes arvesse Riigikogu menetluses oleva seaduseelnõu 411 SE muudatusettepanekuid, asub kauba või sularaha sisse- ja väljaveoga seotud sanktsioonirikkumisi tulevikus menetlema Maksu- ja Tolliamet (MTA). Seega tuleks ka teavitaja kaitse funktsioon PPA-lt ja KAPO-lt üle anda MTA-le.“ Märgime, et teavitaja kaitse funktsiooni MTA-le üle andmise selgitus on poolik ning seetõttu ebatäpne. *TÕRK* § 2 kohaldamisalasse lisatakse eelnõuga liidu piiravad meetmed. See annab rikkumisest teavitajale (*TÕRK* § 4 lõike 2) võimaluse teavitada (*TÕRK* § 9) pädevat asutust (*TÕRK* § 6) liidu piirava meetme rikkumisest. *TÕRK* §-s 4 nimetatud rikkumine ei hõlma ainult kuritegusid, vaid laiemat ringi tegusid (tegevus või tegevusetus), mis on ebaseaduslikud või vastuolus õigusnormi eesmärgiga. Arvestades rahvusvahelise sanktsiooni seaduse (edaspidi *RSanS*) §-des 3, 6 ja 11 sätestatud, saavad *TÕRK* § 6 mõistes pädevaks asutuseks olla *RSanS* 5. peatükis nimetatud järelevalveasutused, *RSanS* §-s 37 nimetatud kohtuvälised menetlejad ning kriminaalmenetluse seadustiku § 212 lõikes 1 nimetatud uurimisasutused (uurimisalluvust täpsustatakse § 212 lõike 4 alusel kehtestatud määruses). Pärast eelnõu 441 SE vastuvõtmist on sanktsionisüütegude menetleja Rahapesu Andmebüroo ja Finantsinspektsiooni (väärteod) ning KAPO (kuriteod) kõrval ka MTA (väärteod ja kuriteod). Palume seletuskirja täiendada selliselt, et selles ei viidata MTA-le kui ainukesele teavitaja kaitse funktsiooni täitjale seoses liidu piiravate meetmete rikkumisest teavitaja kaitsega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Jürgen Ligi
rahandusminister

Eve-Ly Kübard 5885 1341 Eve-Ly.Kybard@fin.ee

Marge Kaskpeit 5885 1423 Marge.Kaskpeit@fin.ee